

MJ294933

Posudek oponenta habilitační práce

MASARYKOVA UNIVERZITA	
Ped. fakulta - podatelna	
Č.j./E.č.:	MU/50535/2013/Pd/F
Datum/Čas	18-09-2013 /
Počet listů dokumentu:	5
Počet příl. a listů/sv.: /
Počet a druh nelist. příloh: /

Masarykova univerzita
Fakulta
Habilitační obor

Pedagogická fakulta MU
 Pedagogika

Vloženo do spisovny MU/34096/2013/Pd/F-14

Uchazeč
Pracoviště
Habilitační práce

PaedDr. Milan KUBIATKO, Ph.D.,
 Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity
 Postoje žiakov druhého stupňa základných škôl
 k prírodovedným predmetom

Oponent
Pracoviště

prof. PhDr. Martin BÍLEK, Ph.D.
 Přírodovědecká fakulta Univerzity Hradec Králové

Text posudku

Oponentský posudek na habilitační práci PaedDr. Milana Kubiátka,, Ph.D. vychází z předložené habilitační práce na téma „Postoje žiakov druhého stupňa základných škôl k prírodovedným predmetom“ a z dalších výstupů habilitanta s vazbou na téma habilitační práce, známých autorovi oponentního posudku z odborného tisku a z dalších zdrojů.

PaedDr. Milan Kubiátka, Ph.D. je v odborné komunitě znám svými studii a dalšími výstupy zejména z oblasti analýzy různých aspektů přírodovědného vzdělávání se zvláštním zřetelem na výuku biologie a souvisejícího vzdělávání učitelů. V jeho přístupech se snoubí různé pohledy na tuto problematiku od psychologických zákonitostí přes pedagogicko-didaktické aspekty až po aspekty přírodovědně-didaktické. Téma habilitační práce lze hodnotit jako vysoce aktuální, a jak je z práce a také z řady souvisejících publikací patrné, jedná se o završení několikaleté výzkumné a další odborné činnosti.

Posuzovaná habilitační práce má rozsah 232 stran textu a 4 přílohy s plným zněním výzkumných nástrojů. Formální stránka předkládané habilitační práce je na velmi dobré úrovni. Práce má v jednotlivých částech jasnou logickou strukturu a seznam použité literatury čítá 252 pramenů, citovaných dle příslušných norem.

Po úvodu s vymezením řešené problematiky, následují další tři relativně samostatné, teoreticko-analyticky orientované části, zabývající se postupně analýzou vzdělávací oblasti Člověk a příroda v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), definicemi pojmu „postoj“ a možnostmi jeho měření jako součásti pedagogických a pedagogicko-psychologických výzkumů a charakteristikou současného stavu řešené problematiky, tedy prezentací výsledků provedených výzkumných studií zaměřených na analýzu postojů žáků k přírodovědným učebním předmětům.

Celá tato teoreticky a bazálně informačně zaměřená část habilitační práce je zpracována přehledně, dokumentuje erudovanost autora v dané problematice. Několik poznámek mám pouze k terminologickým nepřesnostem, např. „přírodovedné postoje“ či „vyučovací předměty“ na místo „vzdělávací obory“ v RVP. Některé další drobné nedostatky spíše formálního charakteru (zejména překlepy) jsem označil přímo do textu habilitační práce, ale ty i přes překvapující četnost nijak nesnižují její obsahovou kvalitu. Vysoce hodnotím i zpracování výsledků jak mezinárodních tak tuzemských výzkumů z dané oblasti včetně explicitního shrnutí současného stavu řešené problematiky. Z drobných připomínek k těmto částem habilitační práce bych ještě uvedl několik poznámek týkajících se RVP ZV:

- RVP ZV v současné době stanovuje pro vzdělávací oblast Člověk a příroda pouze 21 a ne 22 hodin,
- z jakých zdrojů vychází autor při tvrzení, že v ČR bylo zjištěno, že jsou disponibilní hodiny na ZŠ využívány k výuce přírodovědných předmětů (str. 14),
- RVP ZV nestanovuje vzdělávací obsah, ale doporučuje vzdělávací obsah.

Výzkumnou část habilitační práce tvoří popis výzkumného projektu autora zaměřeného na zkoumání postojů žáků druhého stupně ZŠ k jednotlivým přírodovědným předmětům, tedy k fyzice, chemii, biologii a zeměpisu.

Autor formuluje hlavní a dílčí cíle a výzkumné otázky, opírající se o teoretické základy, prezentované v úvodních částech práce. Jako nezávislé proměnné vybírá rozdíl mezi postoji dívek a chlapců a změny v postojích v závislosti na ročníku druhého stupně ZŠ, který žáci navštěvují. Poněkud problematicky uvažuje i oblíbenost předmětu jako nezávislou proměnnou. Dle mého názoru je sporné zjišťovat „oblíbenost předmětu v závislosti na jeho oblíbenosti u žáků“. Autor tento paradox vysvětluje využitím tohoto přístupu jako metody k zjišťování validity dotazníku, což se mi též nejeví jako adekvátní postup. K výzkumným otázkám jsou následně formulovány tři hypotézy, v nichž mi chybí precizace vztahu k učebním předmětům na rozdíl od vztahu k jednotlivým přírodním vědám (to je do jisté míry i problém formulovaných položek v dotaznících).

V další části se autor podrobně se zaměřuje na popis výzkumného vzorku, použitých výzkumných metod a nástrojů, jejichž plné znění vhodně prezentuje v přílohách. Následuje podrobná analýza získaných dat. Nakolik nejsem příliš velkým příznivcem mechanického převádění slovních škál na číselné škály a preferuji pro kvantitativní zpracování raději využití

číselných škál s popsanými krajními body, musím konstatovat, že autor provedl obšírnou datovou analýzu a přesvědčil o dobré orientaci ve využití metod statistického zpracování dat.

Popis designu výzkumného projektu je podobně jako teoretická část práce na velmi dobré úrovni prezentující badatelskou i publikační erudici autora. Za poznámku či dotaz by asi stál výběr položek zařazených do „konativní složky“ postoje (např. položka 11. v tab. 2 a položka 10 v tab. 3 a další). Dále je asi problematické považovat „oblíbenost předmětu“ za demografickou položku (str. 179). Naopak zde postrádám jiné možné demografické položky, jako velikost místa bydliště, velikost školy apod. Určité pochybnosti mám i o získaném, pro přírodovědné vyučování pozitivním, výsledku analýz ve smyslu pozitivního postoje ke všem přírodovědným předmětům, což je v nesouladu s předchozími výzkumy. Domnívám se, že důvodem může být i ten fakt, že autor zkoumal postoje k jednotlivým předmětům u různých žáků (podrobně popisuje důvody, které ho k tomu vedly), a těm mohl daný přírodovědný předmět do značné míry substituovat celý blok přírodovědných předmětů. Ze stejného důvodu je dle mého názoru také asi obtížné porovnávat postoje k jednotlivým předmětům vzájemně mezi sebou. Větší preciznost by také zasloužilo používání pojmu „pomůcky“, který někdy splývá s obecně akceptovaným pojmem „učební pomůcky“, ale jindy je do jisté míry nepřesným substituentem pojmu materiální didaktické prostředky.

Výzkumná část habilitační práce je zakončena podrobnou prezentací výsledků pro jednotlivé učební předměty a diskusí použité metody a výzkumných nástrojů a výsledků výzkumných šetření. Tyto části hodnotím také velmi pozitivně, jen mi zde chybí explicitní porovnání s výsledky studií provedených v ČR, kde např. učební předmět chemie na ZŠ již není nejvíce neoblíbeným předmětem.

Habilitační práci autor zakončuje velmi dobře zpracovaným závěrem rozděleným na dvě části, a to shrnutí hlavních výsledků a přínosů práce a návrhy pro další výzkumná šetření.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta)

- 1. Jaký je názor autora na možnosti integrované výuky přírodovědných předmětů na základní škole. Očekával byste přínos tohoto přístupu k zlepšení zájmu o přírodní vědy a jejich výuku?**
- 2. Domníváte se, že u žáků základní školy existují rozdíly v postojích k přírodovědným učebním předmětům a jejich ekvivalentům jako jednotlivým přírodním vědám?**

3. Jaký je Váš názor na možnosti úprav kurikula v oblasti přírodovědného vzdělávání na ZŠ ve smyslu genderových rozdílů?

Závěr

Habilitační práce Milana Kubiátka „Postoje žiakov druhého stupňa základných škôl k prírodovedným predmetom“ *splňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

V Hradci Králové, dne 12. 9. 2013

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Kubiátka', written in a cursive style.